

Offentliggjort d. 18. januar 2014

Bliver arven på familiens hænder[©]

*Af advokat (L) Bodil Christiansen og
advokat (H), cand. merc. (R) Tommy V. Christiansen*

www.v.dk

Arveloven

Arv fordeles mellem afdødes arvinger efter reglerne i *arveloven* og særlige bestemmelser fastsat i et *eventuelt testamente*.

I arveloven er der fastsat en lang række bestemmelser om fordeling af arv. Disse regler gælder, hvis afdøde ikke har oprettet testamente.

I arveloven er der foretaget en afvejning af mange forskellige hensyn, herunder de modsatrettede hensyn til henholdsvis børn og en ægtefælle. Reglerne er herunder i vidt omfang baseret på, hvad en "standardfamilie" erfaringsmæssigt ønsker skal ske ved arvedelingen.

Udgangspunktet, hvis der ikke er oprettet testamente, er således, at en ægtefælle arver halvdelen af arven efter førstafdøde, og at børnene arver den anden halvdel. Er der flere børn, fordeles denne halvdel ligeligt mellem børnene. Er der almindeligt formuefællesskab mellem ægtefællerne udtager den længstlevende ægtefælle dog først sin andel af formuefællesskabet. Det vil typisk indebære, at den længstlevende ægtefælle først udtager halvdelen af fællesboet som boslod, og dernæst halvdelen af resten som arvelod. Den længstlevende modtager således i alt $\frac{3}{4}$ af formuefællesskabet, mens børnene tilsammen deler $\frac{1}{4}$ af formuefællesskabet.

Er der tale om en "standardfamilie" med gifte forældre og fælles børn, der alle skal arve lige, og hvor den længstlevende ægtefælle afstår fra på et senere tidspunkt at begunstige udenforstående,

*Bodil Christiansen
Advokat (L)*

*Tommy V. Christiansen
Advokat (H) cand. Merc (R)*

*Tlf. 70 150 800
Mob. 40 100 800*

*tommy@v.dk
www.v.dk*

Offentliggjort d. 18. januar 2014

f.eks. en ny samlever, vil arvelovens regler i mange tilfælde være tilstrækkelige til at føre forældrenes ønsker ud i livet, når den længstlevende til sin tid falder væk.

Problemet er imidlertid, at mange familier slet ikke er en "standardfamilie", hvor arvelovens regler umiddelbart opfylder familiens behov.

Er det barnet, der er faldet bort efter at have arvet familieformuen, kan $\frac{3}{4}$ af familieformuen altså ende hos svigerbarnet. Og gifter svigerbarnet sig igen, vil svigerbarnets nye ægtefælle sidenhen måske få en meget stor del af familieformuen, hvilket nok ikke oprindeligt lige var tilsigtet.

Ved andre familiestrukturer med særlige ønsker og behov, f.eks. familier med sammenbragte børn fra tidligere ægteskaber, er arveloven derimod i mange tilfælde *ikke tilstrækkelig* til at sikre forældrenes ønsker.

Arveloven giver *mulighed* for, at sådanne særlige ønsker og behov kan opfyldes ved at oprette et testamente.

Arveloven er derimod *ikke i sig selv* designet til at sikre, at disse ønsker opfyldes. Som forældre kan man altså i en sådan situation *ikke forlade sig på*, at der med arveloven er taget højde for særlige ønsker og behov. Og det må nok konstateres, at en lovregulering på dette område vil være en meget stor og vel nærmest umulig opgave. Der er derfor god grund til at tage justitsministerens råd til sig.

Mange andre forhold kan også gøre det nødvendigt eller ønskeligt at oprette testamente.

Emnet har været behandlet flere gange under forskellige vinkler i nærværende spalter, bl.a. den 13. oktober 2012 om Arv og særeje, den 21. september 2013 om arvedeling, den 28. december 2013 om uskiftet bo samt den 4. januar i år om Forberedelse af testamente.

Arv og særeje

En af de bestemmelser, som ofte ses i et testamente, er en bestemmelse om, at hvad et barn arver efter forældrene, skal tilhøre barnet som særeje. En sådan særejebestemmelse medvirker til, at

Offentliggjort d. 18. januar 2014

barnets arv i vidt omfang bevares indenfor barnets egen slægt. Særejebestemmelsen er altså ét af de redskaber, som forældre kan anvende til at sikre, at ”en svigersøn eller en svigerdatter ikke får fingrene i arven”.

Har barnet modtaget en arv, typisk fra forældre, og var barnet gift ved dødsfaldet, afhænger fordelingen af barnets formue, herunder barnets arv fra forældrene, ved *barnets skilsmisse eller dødsfald* nemlig ikke kun af loven eller et eventuelt testamente.

Det vil således også have - endog meget stor - betydning, hvilken formueordning barnet har haft i sit ægteskab, dvs. om der var særeje eller formuefællesskab i ægteskabet mellem barnet og barnets længstlevende ægtefælle.

Ofte opfattes spørgsmålet om fælleseje eller særeje som et anliggende, der udelukkende drejer sig om fordelingen af ægtefællers formue ved en eventuel separation eller skilsmisse.

Men formueordningen kan også have betydelige, afledede konsekvenser ved *fordelingen af arven* efter den førstafdøde ægtefælle.

Samspillet mellem på den ene side reglerne om ægtefællers formueordning og på den anden side ægtefælleskifteloven og arvelovens regler kan således undertiden medføre uventede og måske uønskede konsekvenser. Det kan i sig selv medføre, at forældre finder anledning til at oprette et testamente med en bestemmelse om særeje. Jeg har tidligere omtalt de forskellige særejeformer i Spørg om Penge, bl.a. den 6. oktober 2012.

Deling ved fælleseje

Har barnet og dettes ægtefælle *formuefællesskab*, også benævnt *fælleseje*, skal barnets formue, herunder arv fra forældrene, som udgangspunkt deles mellem barnet og ægtefællen ved en skilsmisse.

Offentliggjort d. 18. januar 2014

Ved barnets dødsfald har den længstlevende ægtefælle som udgangspunkt ret til at overtage boet efter den førstafdøde til uskiftet bo, når lovens betingelser er opfyldt. Efterlod afdøde sig særlivsarvinger, dvs. særbørn, kræves bl.a. samtykke fra disse særbørn. Ved uskiftet bo kan den længstlevende ægtefælle indenfor visse rammer råde frit over førstafdødes formue.

Bliver et skifte af *fællesejet* imidlertid aktuelt, kan et simpelt eksempel illustrere konsekvenserne for arvedelingen:

Har manden eksempelvis en nettoformue på 8 mio. kr. og hustruen en nettoformue på 2 kr., og har ægtefællerne almindeligt formuefællesskab, vil hustruen ved mandens dødsfald efter loven modtage i alt 7,5 mio. kr. som *boslod* (hustruens andel af fællesejet på 5 mio. kr.) og *arv* (2,5 mio. kr.) i forbindelse med skiftet. dvs. $\frac{3}{4}$ af formuefællesskabet. Mandens børn vil tilsammen modtage de resterende 2,5 mio. kr., dvs. $\frac{1}{4}$ af formuefællesskabet, til lige deling. Dette gælder uanset antallet af børn.

Deling ved skilsmissesæreje

Skilsmissesæreje medfører, at den ægtefælle, der ejer en formue som skilsmissesæreje, f.eks. en arv, kan udtage denne formue så at sige ”forlods” ved bodelingen. Formuen skal således ikke deles med den anden ægtefælle ved skilsmisse.

Et skilsmissesæreje har imidlertid kun virkning ved skilsmisse. Ved den ene eller begge ægtefællers dødsfald har et skilsmissesæreje ingen virkning. Ved dødsfald har et skilsmissesæreje derfor samme konsekvenser som fælleseje. Med andre ord konverteres skilsmissesærejet således til almindeligt formuefællesskab med de konsekvenser, som er beskrevet ovenfor. Længstlevende ægtefælle kan overtage boet til uskiftet bo og vil ved et skifte med børnene i det ovennævnte taleksempele råde over en formue på 7,5 mio. kr. efter skiftet.

Deling ved fuldstændigt særeje

Bodil Christiansen
Advokat (L)

Tommy V. Christiansen
Advokat (H) cand. Merc (R)

Tlf. 70 150 800
Mob. 40 100 800

tommy@v.dk
www.v.dk

Offentliggjort d. 18. januar 2014

Et fuldstændigt særeje har virkning både ved skilsmisse og ved dødsfald.

Ved en skilsmisse kan den ægtefælle, der ejer en formue som skilsmissesæreje, f.eks. en arv, derfor udtage denne formue så at sige ”forlods” ved bodelingen.

Ved dødsfald skal en formue, der tilhører en ægtefælle som dennes fuldstændige særeje, skiftes allerede ved dennes dødsfald.

Ændres det ovennævnte eksempel, således at begge ægtefæller havde *fuldstændigt særeje* ved dødsfaldet, og havde manden en nettoformue på 8 mio. kr. og hustruen en nettoformue på 2 mio. kr., vil hustruen efter loven modtage 4 mio. kr. som arv efter manden og børnene vil modtage de resterende 4 mio. kr. til deling som arv efter faderen. Børnene arver altså 1½ mio. kr. mere efter faderen, end hvis forældrene havde almindeligt formuefællesskab. Hustruens egen formue på 2 mio. kr. kan hun udtage forlods, og hun har derfor efter skiftet en samlet formue på 6 mio. kr. og dermed 1½ mio. kr. mindre, end hvis ægtefællerne havde almindeligt formuefællesskab.

Det fuldstændige særeje for afdøde medfører således i dette eksempel, at børnene modtager en større andel af arven efter afdøde.

Forældre kan derfor med en bestemmelse om fuldstændigt særeje for arven efter forældrene sikre, at denne arv i videst muligt omfang bevares hos barnet og dernæst hos eventuelle børnebørn.

Sikring af børnebørnene

Ønsker forældrene at sikre, at en væsentlig del af familieformuen ved barnets dødsfald ender hos børnebørnene – og ikke hos svigerbarnet eller hos svigerbarnets nye familie vil det være en god idé at oprette et testamente, hvorefter arven til barnet bliver barnets fuldstændige særeje. Dermed vil børnebørnenes arv som vist i ovenstående eksempler få en større arv ved barnets død.

Er der tale om en ganske væsentlig formue, kan det endvidere overvejes at springe en generation over for en del af arvens vedkommende, således at en del af arven ikke tilfalder barnet, men

Offentliggjort d. 18. januar 2014

derimod børnebørnene. En sådan bestemmelse kan udmærket indsættes i et testamente, selv om der på tidspunktet for testamentets oprettelse endnu ikke er kommet børnebørn. Også arven til børnebørnene kan overvejes at blive gjort til særeje,

Og endelig kan en arv til børnebørnene kombineres med en bestemmelse om, at en del af arven til disse båndlægges til barnets fyldt 25 år, således at kun en del frigives, når barnet er fyldt 18 år.

— o —

Supplerende: Se også artiklen om arv og særbørn fra 5. april 2014